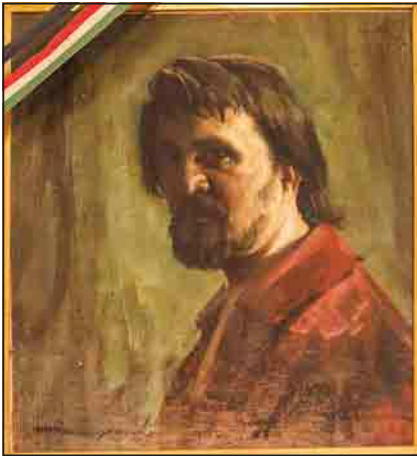


TÁRGYESET

Páholydész Hildától

szöveg: Buza Péter, fotó: Sebestyén László



a büszke tornyok, félben-harmadában pusztulnak semmivé a faragott díszek, odabent, az első emeleten, ahol a pazar műterem is őrzi százéves pompáját vagy tízszertíz méteren, mintha még mindig a nagymester dolgozna valaki varázslatosra igazított arcképén. A modell kerevetén, háta megett hatalmas tükörrel, drapériák keretében – és a fotós kedvéért – most Ági, Szegvári Károlynak, az utoljára itt dolgozó művésznek az özvegye ül. Volt ő akt is – Karcsikájának feküdt modellt –, jaj, hogy mennyivel szebb volt minden akkor!

Itt született Liliom

– Annak idején, 1947-ben a híres színész, Berczy Géza meg a felesége a teljes első emeletre költöztek be. Sokáig élt itt Reymetter Árpád leánya aztán: már özvegyen. Géza 1963-ban halt meg. Mutatványos családja volt Reymetteréké. Tulajdonosai az angolparki dödzsemek, a barlangvasútnak, a Royal Varietének. Karcsika 1954-ben leszerződött Berczyével. Jött volna

a műterembe. Lakni, dolgozni. Mindig ide készült. Tudta azt minden képzőművész Pesten, hogy ki volt László Fülöp, és hogy milyen paradicsomi hely a műterme. Itt formázta meg Segesdi a Marx-Engels szobrot, dolgozott itt Englerth Emil portréfestő. A házban, a kisműteremben, Biai-Föglein István, Füsti Molnár Zoltán. De egy kis hiba történt. Gézának adta a pénzt a műteremért Karcsi, az meg eltüntette. Nem csak ezért tette ki a felesége persze, sok volt már a színészférj rovásán. De ezzel annak is befellegzett, hogy itt lakjon és dolgozzon a majdani párom. Szerzett hát egy műtermet valahogy a Dob utcában, onnan hurcolkodott át később a Dózsa György út 17-be, abba a házba, ahol Latyiék laktak. Berczyné közben suttymomban eladta a nagyműtermet valamikor a hatvanas évek elején Szendrő Jósának. Bejáratos volt ő is a házba és a lakásba, sokan tanulták itt a szerepüket Somlai Artúrtól Sennyey Veráig, mindennapos, olykor hálóvendégként. Van ennek is tudja, régies-régi hagyománya. 1912-ben a végleg Londonban ragadt László Fülöp eladta a kastélyt Pauperának, a bankárnak. Akinek a feleségét Bajor Gizinek hívták. Előbb, 1909-1910-ben pedig – még Lászlóé a Zichy Géza utca 10. – Molnár Ferenc bérlti az emeletet. Itt írja a Liliom ligeti történetét, a Liget partján.

Lehetne akár királyi kastély is. Egy kisebb királyságban. De még ebben a mai, lepusztult állapotában is fejedelmi. Szó szerint. Guinness Lucy Madeleine-nek és saját magának építtette a portréfestés máig elismert nemzetközi fejedelme, László Fülöp, 1898-ban, Gyalus Ferencel. Mert bár málladoznak kint a falak, megrogyóban



Egyszer aztán Szendrő gondolt egyet: családban vágyom élni!, és megegyeztek Karcsikával, hogy az ő Fillér utcai kis lakásába megy innen a frissen sült feleségével. S Szegvári Károly, Karcsi, maga is a portré mestere, végre megérkezett László Fülöp örökébe.

Jóska egyébként tündéri ember lehetett. Napi négy-öt liter bort ivott meg, ott sorakoztak hosszan az üvegek a sokméteres márványkandalló párkányán. Az Egyetem Presszó harmonikását vette el, *Gizit*, de azt hiszem igazából nem is ő, hanem a leánya tetszett neki. *Lantos Piroska*, a gyönyörű manöken. Aki aztán – nagy eset volt ez 1984-ben – kiment Amerikába, ahol a vele élő *Szente György* Szilveszter éjjelen lelőtte őt s magát is.

1971 szeptemberében kötötte meg az üzletet Jóska és Karcsi, októberben Szendrő meghalt. Nem sokáig örülhetett, hogy családban él.

Egyesített emelet

– Húsz éves voltam, amikor 1973-ben megismerkedtünk. Beültünk egy vendéglőbe a lányokkal a zeneakadémiai felvételim után, odakéredzkedett az asztalunkhoz, és megette az ebédem. Másnap is. Összeházasodtunk. 1976-ban – másodszor – eltartási szerződést kötött-kötöttünk Berczynével, most a Thököly út felé eső lakrésze, az ő akkori lakására. 1984-ben halt meg. Így egyesült újra a László-féle műtermes emelet.

Szegvári Károly soha nem volt a kurzus kedvelt művésze. 1920-ban született, fiatalberként elvitték az oroszok, évekig táborokban élt. Kijev mellett, lágerben. 49-ben szabadult. Akkor fejezhette be a főiskolát. Nem sokkal ez után elfogták egy levelét, amiben a disszidálását készítette volna elő. Bevitték az Andrássy útra, internálták Kistarcsára. 1953-ban jöhetett vissza Pestre. Azon a napon, amikor születtem... November másodikán. Nehezen, nagyon keservesen élt. Tanított amatőr képzőművész-körökben, néha kapott egy-egy megbízást portréra, gondolhatja, hogy ritka lehetett egy ilyen alkalom. Aztán egy kis levegőhöz jutott, amikor az Artex felfedezte azt a képességét, hogy minden műfajban profi. Amerikai vevőknek festett megrendelt zsánerképeket, kártyás kompániáról, libás zsidóról, mikor mi kellett. A hetvenes évektől következtek a tanyák, gémeskúttal. Utána külföldi magánmeghívások. *Puskás, Cziffrák*, Németország, Párizs. Szinte a teljes Kohl-kormány arcképét megrendelték tőle. Több kiállítását

is menedzselték ezek a barátai, odakint. Úgy hogy a nyolcvanas évekre talpra álltunk. Mert állami megrendelést soha – se előtte, se utána – nem kapott.

Bónusz

– Amikor már jobban ment – és ez azzal is összefügg, hogy 1983-ban, Karcsi elnöklétével alakult meg az utcánkról elnevezve a Zichy Galéria, amelynek megengedték, hogy függetlenedjenek a tagjai az állami műkereskedelem rendszerétől – szabad utat engedhetett mindig is erős gyűjtőszenvdelényének. Akkoriban többször is eljött hozzánk *Gobbi Hilda*, igen jó barátságban voltak. S ha jött, biztos, hogy rászórt nem is keveset a téglajegyekből, gyűjtötte a pénzt az új nemzeti felépítésére. Egyszer aztán

megígérte, eladja nekünk hálából a felrobantott színház királyi páholyának aranyozott felső díszét. Nem sokkal a halála előtt, talán 1987-ben, el is hozatta, megvettük.

Hivatalos elismerésre soha nem találták méltónak Szegvárit, a már előkészített Kiváló Művész cím várományosa volt ugyan 1962-ben, de kiderült a „múltja”. Nem kapta meg. Három éve, április 13-án halt meg. Ha akarom, ha nem, muszáj ránézni erre a gyönyörűségre, amikor átmegyek a hallból a nappaliba. Magában gondolkozva lehet, hogy keserű ember volt Karcsikám, de ezt soha nem mutatta. Derűs, aranyozott kedéllyel fogadta, ami körülötte és vele történt. Ahogy ez a pusztulásból kimentett dísz is rendíthetetlenül teljes – és önmaga. ●

